
INITIATIEFADVIES

Brussels armoederapport - Welzijnsbarometer 2021

Advies behandeld door

Commissie Diversiteit - Gelijke kansen - Armoede

Commissie Sociale zaken en gezondheid

Advies behandeld op

16 december 2022

Advies aangenomen door de Plenaire
vergadering van

15 februari 2023

BRUPARTNERS

Bischoffsheimlaan 26 - 1000 Brussel

Tel. : 02 205 68 68 - brupartners@brupartners.brussels - www.brupartners.brussels

Vooraf

De Welzijnsbarometer, die jaarlijks wordt gepubliceerd, is één van de katernen van het Brussels Armoederapport (hierna « het Rapport » genoemd). De inhoud van dit Rapport werd vastgelegd in de ordonnantie betreffende de opstelling van het armoederapport in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 20 juli 2006. Deze stelt de publicatie vast van het Rapport, dat uit vijf delen bestaat : de (jaarlijkse) Welzijnsbarometer, het Thematisch rapport, de Gekruiste blikken (de zogenaamde « externe bijdragen »), het Brussels actieplan armoedebestrijding en de Synthese van het rondetafelgesprek.

Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad is met de opstelling ervan belast.

Elk jaar volgen de opstellers van de Welzijnsbarometer een reeks indicatoren die verschillende aspecten van armoede in het Brussels Gewest op een transversale wijze belichten : inkomens, tewerkstelling, onderwijs, gezondheid, huisvesting en maatschappelijke participatie en integratie. Dit beleidsondersteunend instrument is vooral bedoeld als bijdrage aan het debat over armoedebestrijding in het Brussels Gewest. Dankzij gedetailleerde analyses kunnen de precieze oorzaken van armoede in Brussel worden bepaald en kunnen aanbevelingen en acties van diegenen die bij armoedebestrijding betrokken zijn, beter worden georiënteerd.

Enkele van de bevindingen van de editie 2021 zijn verontrustend :

- Een kwart van de Brusselse bevolking leeft van een inkomen dat onder de armoederisicogrens ligt ;
- Ongeveer een vijfde van de bevolking in de werkende leeftijd (18-64) leeft van een bijstandsuitkering of een vervangingsinkomen ;
- Onder jongvolwassenen (18-24 jaar) is het aantal leefloongerechtigden tussen januari 2011 en januari 2021 verdubbeld ;
- Bijna een kwart van de Brusselse bevolking leeft in een slechte woning ;
- Wat de onzichtbare bevolking betreft, wordt geschat dat er tussen 50.000 en 100.000¹ mensen zonder papieren in Brussel verblijven ;
- De territoriale ongelijkheden blijven groot en het verschil in levensverwachting tussen de armste en de meest welvarende Brusselse gemeenten bedraagt 3 jaar voor mannen en 2,4 jaar voor vrouwen ;
- In maart 2021 verklaarde 30% van de Brusselaars als gevolg van de COVID-19-crisis een inkomensverlies te hebben geleden.

Aangezien armoedebestrijding één van de grote hedendaagse uitdagingen is, heeft Brupartners over deze thematiek met name al de volgende adviezen uitgebracht :

- Initiatiefadvies betreffende de impact van de Covid-19-crisis op de situaties van armoede en bestaansonzekerheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest² ;
- Advies betreffende het Tweejaarlijks Verslag 2020-2021 over Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale uitsluiting³ ;

¹ CIRÉ stelt een alternatieve schatting van de onzichtbare bevolking voor, die in het Brussels Gewest tussen de 110.000 en 120.000 personen zou bedragen.

² [A-2021-002-Brupartners](#)

³ [A-2022-073-Brupartners](#)

Advies

1. Algemene beschouwingen

Brupartners benadrukt de kwaliteit van de werkzaamheden en de kwaliteit van de analyses die de teams van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad voor de opstelling van deze Welzijnsbarometer 2021 hebben verricht.

Brupartners wijst er echter op dat de vergelijkingen in de Welzijnsbarometer 2021, waarbij het Brussels Gewest met de twee andere Gewesten van het land wordt vergeleken, niet altijd de meest relevante zijn om de Brusselse situatie te analyseren. Voor veel onderwerpen zou het immers geschikter zijn om Brussel met de andere grootsteden van het land te vergelijken, ook al is het ongetwijfeld eenvoudiger om meer gedetailleerde statistieken voor de gewestelijke entiteiten te verkrijgen.

De resultaten van de Barometer kunnen **Brupartners** alleen maar sterken in de overtuiging dat de maatregelen die de Brusselse regering zal nemen om armoede te bestrijden, een holistische benadering van de verschillende situaties zullen moeten hanteren om de ongelijkheden op een concrete wijze te kunnen verminderen. Bij deze maatregelen zal ook rekening moeten worden gehouden met de gevolgen van de huidige energiecrisis.

Brupartners herhaalt dat de crisis in verband met de COVID-19-pandemie de economische en sociale problemen van vele Brusselse gezinnen, die zich al in bijzonder moeilijke sociaaleconomische omstandigheden bevonden, nog heeft verergerd. Bij hun moeilijkheden komt nu de huidige inflatie- en energiecrisis, die het aandeel van de uitgaven in het huishoudelijk budget waarin niet kan worden gesnoeid heeft verhoogd. **Brupartners** herhaalt dat armoede geen noodlot is en ook het resultaat van beleidskeuzes is. Derhalve moet een beleid worden gevoerd dat een eerlijke verdeling van de rijkdommen waarborgt, met name door middel van :

- de waarborg van een sterk en naar behoren gefinancierd socialezekerheidsstelsel ;
- een tewerkstellingsbeleid dat de kwaliteit van de banen en hun billijke verloning waarborgt en voorkomt dat deze op het spel worden gezet ;
- het opzetten van kwaliteitsvolle openbare en non-profitdiensten die voor iedereen (fysiek en financieel) toegankelijk zijn ;
- de waarborg dat werknemers opleidingen kunnen volgen die hen toegang tot de beroepen van morgen geven.

Brupartners herhaalt dat armoede niet met één enkel plan of een specifiek beleid alleen kan worden bestreden, en dat bij het uitstippelen van het overheidsbeleid een algemene visie op armoedebestrijding de overhand moet hebben. Daarom roept hij de regering op om het Brussels plan voor armoedebestrijding te actualiseren. **Brupartners** is van oordeel - zoals al aangegeven in zijn advies betreffende het voorontwerp van gezamenlijk decreet en ordonnantie met betrekking tot de goedkeuring en de uitvoering van het Brussels Geïntegreerd Welzijns- en Gezondheidsplan⁴ - dat het noodzakelijk is om bij de uitwerking van een dergelijk plan het overleg tot alle actoren van de betrokken sectoren uit te breiden, teneinde geen beleid te ontwikkelen dat bepaalde doelgroepen vergeet, en om aldus het erkende sociaal overleg na te leven.

⁴ [A-2022-046-BRUPARTNERS](#)

Brupartners vestigt ook de aandacht op het genderspect van armoede, met name op het feit dat veel vrouwen door de vele crisissen van de afgelopen jaren getroffen zijn en blijven. De gezondheidscrisis en de energiecrisis hadden/hebben rechtstreekse gevolgen voor de economische rechten van vrouwen, gezien zij vaak onzekere of tijdelijke banen of banen met contractuele aanpassingen (tijdskrediet, ...) hebben.

In het algemeen herhaalt **Brupartners** dat het van belang is om de toegang tot openbare en collectieve rechten en diensten te waarborgen. Vandaag is deze toegankelijkheid enkel mogelijk door te investeren in instellingen en organisaties die diensten van collectief belang verlenen. Daarom is het belangrijk dat de regering ervoor zorgt dat ze over voldoende menselijke en financiële middelen beschikt om iedereen die voor een grondrecht of sociale uitkering in aanmerking komt, in staat te stellen daarvan daadwerkelijk te genieten.

Brupartners vestigt de aandacht op het nadelige effect dat moeilijkheden bij de toegang tot openbare diensten op non-profitorganisaties hebben. Deze structuren, die al overbelast zijn, moeten in veel gevallen ook voldoen aan de behoeften en vragen van burgers die geen toegang hebben tot of hulp krijgen van openbare diensten. Het voortbestaan van deze structuren hangt (zowel voor het imago van deze diensten als voor het welzijn van hun werknemers) er dan ook van af of zij kwaliteitsvolle en voor iedereen toegankelijke openbare diensten kunnen waarborgen. Zo niet bestaat het risico dat burgers zich van de openbare en non-profitdiensten afkeren, zonder dat zij antwoorden op hun vragen en behoeften kunnen vinden.

Voor **Brupartners** is het belangrijk dat de interveniënt informeert naar alle rechten waarop een gebruiker aanspraak kan maken, en niet alleen naar deze die de gebruiker is komen aanvragen. Hij vraagt een bijzondere aandacht voor een gestandaardiseerde en volledige informatie naar de interveniënten en burgers toe.

Brupartners is van oordeel dat de administratieve aanvraagprocedure zodanig moet worden opgezet dat zij alle prestaties omvat waarop de aanvrager ten laste van de betrokken instantie aanspraak kan maken, zonder dat de aanvrager daar uitdrukkelijk om moet verzoeken. Voor het overige benadrukt hij de plicht van overheidsinstanties in het algemeen, en van de sociale zekerheid in het bijzonder, om informatie en advies te verstrekken, alsook de noodzaak om instanties ter beschikking te stellen van het publiek die hen wegwijs kunnen maken in de verschillende instanties die hen kunnen bijstaan.

2. Thematische beschouwingen

2.1 Demografische context

Brupartners herinnert aan de bijzondere demografische context in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hij wijst er met name op dat bijna 12% van de Brusselse huishoudens eenoudergezinnen zijn (vooral moeders in moeilijkheden) en dat er tussen 50.000 en 100.000 mensen zonder verblijfsvergunning op het grondgebied van het Gewest verblijven. Er moet met deze verschillende groepen voldoende rekening worden gehouden in het Brusselse overheidsbeleid.

2.2 Inkomens

Brupartners roept de regering op om een bijzondere aandacht te besteden aan de huidige inflatoire context, die vooral de personen met de laagste inkomens treft.

Hoewel de meeste inkomensgebonden beleidslijnen onder de bevoegdheid van de federale overheid vallen, verzoekt **Brupartners** de Brusselse regering om een prijsbeleid te voeren voor alle uitgaven voor particulieren en ondernemingen waarin niet kan worden gesnoeid.

Op het gewestelijk niveau vraagt **Brupartners** om normen op te stellen op basis van de beste praktijken van de 19 Brusselse OCMW's met het oog op een gelijke behandeling van de dossiers, met name wat de toekenningsvoorwaarden of de te leveren bewijzen betreft. Meer in het algemeen pleit hij voor een betere coördinatie tussen de verschillende OCMW's van het Gewest.

2.3 Arbeidsmarkt, onderwijs en opleiding

Brupartners herhaalt dat alle maatregelen ter bevordering van de tewerkstelling vier pijlers moeten volgen, die door de Internationale Arbeidsorganisatie op de voorgrond worden geplaatst :

- Economie en tewerkstelling stimuleren ;
- Ondernemingen, bestaande banen en inkomens ondersteunen ;
- Werknemers op de werkplek beschermen ;
- De sociale dialoog aanwenden om nieuwe oplossingen te vinden.

Aangezien de toegang tot opleiding één van de prioriteiten van de regering is⁵, is het van belang om de toegang tot alle soorten opleiding te bevorderen en de tewerkstelling in stand te houden door de toegang tot collectieve diensten te ontwikkelen. Derhalve beveelt **Brupartners** aan dat alle ouders adequaat zouden worden ondersteund, zodat zij zouden kunnen deelnemen aan kwalificerende opleidingen die hen in staat zullen stellen om de arbeidsmarkt te betreden.

Brupartners beschouwt opleiding als een essentieel element voor kwetsbare personen. De kwaliteit en ondersteuning van de opleidingen moeten worden verbeterd. Er moet worden voorkomen dat personen naar opleidingen worden geleid die geen toekomstmogelijkheden bieden, waarbij rekening moet worden gehouden met de individuele projecten. Daarnaast benadrukt **Brupartners** het belang van de organisaties voor sociaal-professionele inschakeling en de sociale inschakelingseconomie, als actoren voor de tewerkstelling van personen die ver van de arbeidsmarkt staan. Hij beveelt aan om deze actoren te blijven steunen en versterken.

Tevens pleit **Brupartners** ervoor dat de regering zou nadenken over een oplossing voor het tekort aan kwaliteitsvolle opvangplaatsen voor jonge kinderen, in het bijzonder voor kinderen uit kansarme milieus in het Brussels Gewest. Aangezien de crisis heeft aangetoond hoe belangrijk het is om de banden tussen gezins- en beroepsleven goed te structureren, vindt **Brupartners** het belangrijk om het netwerk van crèches te versterken, het aantal plaatsen uit te breiden en de arbeidsvoorwaarden in deze sector aantrekkelijker te maken.

Bovendien raadt **Brupartners** aan om het netwerk van opleidingspartners te versterken en uitgebreid te informeren over de (voor- en nadelen van de) verschillende mogelijkheden van loopbaan-onderbreking, ouderschapsverlof (tijdskrediet en specifiek verlof), rekening houdend met de mogelijke verdeling van de verantwoordelijkheden tussen beide ouders en op basis van goede praktijken, zoals in de Scandinavische landen. Zoals het Rapport aangeeft, beveelt **Brupartners** in dit verband aan om de ongelijkheden in het gebruik van deze mogelijkheden om de arbeidstijd aan te passen te controleren en te verhelpen, zodat iedereen ervan zou kunnen genieten.

⁵ Deze prioriteit komt tot uiting in de Strategie Go4Brussels 2030, Doelstelling 2.3 : De gekruiste werkinitiatieven werk-opleiding versterken.

Brupartners herhaalt dat crisissen een impact op individuele situaties hebben. Hij pleit ervoor dat er met deze impact rekening zou worden gehouden bij de geïndividualiseerde behandeling van de situaties van tewerkstelling of niet-tewerkstelling - waarbij steeds een gelijkheids- en evenredigheidsbeginsel moeten worden toegepast - met name wat de toekenning van rechten of voordelen betreft.

Brupartners vraagt een bijzondere aandacht voor de overgangssituaties van personen, zodat zij te allen tijde hun rechten zouden behouden en geen inkomensverlies zouden lijden als gevolg van een statuutwijziging. Het voorbeeld van de inkomensverliezen tijdens de COVID-19-crisis moet voor de overheden een les zijn om te bepalen welke maatregelen het meest geschikt zouden zijn om in te voeren.

Brupartners dringt erop aan om de toegang tot opleiding en het behoud van tewerkstelling te bevorderen door de toegang tot collectieve diensten te ontwikkelen, rekening houdend met de levensloop van werkzoekenden bij de ondersteuning en activering van de zoektocht naar werk.

2.4 Gezondheid

Brupartners vindt het aangewezen om een langetermijnvisie op het welzijns- en gezondheidsbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te definiëren, om adequaat op de maatschappelijke behoeften van elke inwoner in te spelen. In die zin staat hij positief tegenover de wens om het welzijns- en gezondheidsbeleid op het Brussels niveau (COCOF en GGC) te integreren en te coördineren, met name door het geïntegreerd welzijns- en gezondheidsplan (GWGP) uit te voeren.

Brupartners plaatst echter vraagtekens bij de afstemming op de VGC. Tevens vindt hij de armoedegebonden acties in het GWGP ontoereikend. Het gebrek aan budgettering van de voorgestelde acties en het ontbreken van maatregelen naar bepaalde doelgroepen toe (met name personen met een handicap) doen vermoeden dat één enkel actieplan voor armoedebestrijding nog steeds noodzakelijk blijft in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. **Brupartners** herhaalt daarom zijn wens dat de regering al deze acties inzake armoedebestrijding in het kader van een speciaal daartoe bestemd plan zou coördineren.

Om de algemene gezondheidsbehoeften van de Brusselse bevolking volgens de verschillende wijken goed te bepalen, vraagt **Brupartners** een gezondheidsmonitoring op het hele Brusselse grondgebied. Bij deze monitoring zal rekening moeten worden gehouden met alle maatschappelijke gezondheidsdeterminanten, zodat zo nodig acties rond deze determinanten zouden kunnen worden ondernomen. Deze monitoring zou het ook mogelijk moeten maken om het aanbod van welzijns- en gezondheidsdiensten beter op de wijken af te stemmen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van elke wijk in zijn omgeving.

Daarnaast herhaalt **Brupartners** dat een verbetering van het evenwicht tussen vraag en aanbod op het grondgebied niet noodzakelijkerwijs betekent dat dit laatste moet worden vermenigvuldigd. Het aanbod in Brussel is immers soms toereikend, maar niet altijd goed geïnventariseerd of gekend. De ontwikkeling van dit aanbod moet rekening houden met de voorkeuren en mobiliteitsgewoonten van de gebruikers en moet een betere samenwerking tussen de eerste lijn en het ziekenhuis mogelijk maken. **Brupartners** vindt dat een goede spreiding van het aanbod aan ziekenhuiszorg in het Gewest via de goedkeuringsautoriteit moet worden bereikt. Sommige diensten moeten per verzorgingsgebied worden gespreid, terwijl andere op het niveau van het Gewest moeten worden uitgedacht. **Brupartners** herhaalt het belang van overleg met de sociale vertegenwoordigers van deze sectoren (van de eerste lijn, maar ook van de tweede !) om een coherent en doordacht beleid te ontwikkelen.

Tot slot vestigt **Brupartners** de aandacht op het feit dat het niet-opnemen van sociale rechten en de kwestie van de toegankelijkheid van openbare gezondheidsdiensten dramatische gevolgen kunnen hebben wanneer deze tekortschieten. Daarom is het belangrijk dat elke communicatie- en informatie-campagne inzake welzijn en gezondheid goed doordacht is, zodat deze alle burgers zou kunnen bereiken. De centrale rol van verzekeringsinstellingen en OCMW's mag hier niet worden verwaarloosd en moet ten volle in aanmerking worden genomen, met name wat ondersteuning betreft.

2.5 Huisvesting

Brupartners herinnert eraan dat het recht op behoorlijke huisvesting deel uitmaakt van deze economische, sociale en culturele rechten en dat de Brusselse wetgever dit recht in artikel 3 van de Brusselse Huisvestingscode⁶ formeel heeft bekrachtigd.

Brupartners staat in dat opzicht positief tegenover de ambitie van het Gewest om dit recht te concretiseren door zich van een Noodplan Huisvesting te voorzien. **Brupartners** roept de regering op om de belangrijkste onderdelen van dit plan uit te voeren, met name de verhoging van het aanbod aan sociale woningen en de hervorming van de herhuisvestingstoelage. Daarnaast vraagt hij dat iedereen die in aanmerking komt voor de huurtoelage er daadwerkelijk toegang toe zou hebben.

Brupartners beveelt ook aan om de uitvoering van de huurtoelage te ondersteunen door de betrokken huurprijzen te reguleren en door kwaliteitswoningen tegen gematigde huurprijzen, die aan de vraag zijn aangepast (onder meer met 3 kamers of meer), sneller op de markt te brengen.

Brupartners wijst op de gevolgen van het statuut van « samenwonende ». De financiële gevolgen daarvan leiden immers tot onaanvaardbare situaties van ongelijkheid en armoede. Gelet op het zeer nadelige karakter van het tarief voor samenwonen zijn arme personen terughoudend om samen een woning te huren, worden zij in isolement gedreven en wordt de solidariteit verbroken omdat zij elkaar niet kunnen helpen door eenzelfde woning te delen.

Aangezien uit vele studies blijkt dat de toegang tot eigendom risico's op armoede vermindert, pleit **Brupartners** ervoor om steunmechanismen voor aankoop aan te moedigen, om zo huishoudens met de meest bescheiden inkomens te helpen een eigendom te verwerven. Hij stelt met name voor om normen op te stellen om een duurzaam kader te bieden aan organisaties die de toegang tot eigendom voor huishoudens met een bescheiden inkomen vergemakkelijken (bijv. via community land trusts).

Daarnaast herhaalt **Brupartners** zijn verzet tegen het mechanisme van het abattement op de registratierechten, met name gelet op het risico dat de stijging van de vastgoedprijzen de gevolgen van de hervorming binnen enkele jaren zou opvangen. Voor hem lijkt de maatregel op middellange termijn nog steeds de verkopers ten goede te komen, zonder dat de situatie van potentiële kopers wezenlijk verandert.

⁶ Iedereen heeft recht op een behoorlijke woning. Hiertoe dient de terbeschikkingstelling te worden bevorderd van een woning die in overeenstemming is met de kwaliteitsregels (veiligheid, gezondheid en uitrusting), betaalbaar is, woonzekerheid biedt, aangepast is aan een handicap, een gezond binnenklimaat heeft, over een goede energieprestatie beschikt, aangesloten is op collectieve uitrustingen en in de buurt ligt van andere voorzieningen van algemeen belang (zoals met name scholen, crèches, culturele centra, handelszaken en recreatiedomeinen). Het komt de overheid toe om met name te zorgen voor de omstandigheden die noodzakelijk zijn om dit fundamentele recht te verwezenlijken.

Brupartners herhaalt dat vastgoedprijzen een invloed op huurprijzen hebben. Dat deze huurprijzen gevolgen hebben voor alle burgers, maar ook voor het hele economische weefsel, gezien de grote meerderheid van ondernemingen huurders zijn. In deze omstandigheden is het belangrijk dat het Gewest bijzonder waakzaam is om elke oververhitting van de Brusselse vastgoedmarkt te voorkomen.

Brupartners roept ook op om de ontwikkeling van de wijken te monitoren om een te sterke gentrificatie te voorkomen, waardoor huishoudens met de laagste inkomens uit de stad zouden worden verdreven.

De strijd tegen de opwarming van de aarde zal het Gewest ertoe aanzetten om talrijke beleidsmaatregelen voort te zetten, die tot renovatie van bestaande gebouwen zullen leiden (de Renolution-strategie is hiervan een voorbeeld). **Brupartners** beveelt aan om deze verschillende strategieën te koppelen aan een huisvestingsbeleid dat het recht op behoorlijke huisvesting voor alle burgers waarborgt.

Brupartners herhaalt de maatregelen die hij bepleit in zijn advies inzake eenoudergezinnen⁷, waarin hij oproept tot het ondersteunen en stimuleren van de duurzame ontwikkeling van voorzieningen en de inrichting van de openbare ruimte in wijken met veel kinderen (groene ruimten, speelpleinen en soortgelijke recreatieve voorzieningen, agrarische ruimten, ...), alsook tot het instellen van mechanismen voor raadpleging van de begunstigden bij ontwikkelingsplannen en -projecten.

2.6 Maatschappelijke integratie en participatie

Brupartners herhaalt dat de toegankelijkheid van openbare diensten voor alle burgers de essentiële voorwaarde voor de doeltreffendheid van individuele rechten is. Daarom is het van belang dat erover wordt nagedacht hoe overheidsdiensten crisissituaties kunnen beheersen en tegelijkertijd de toegang voor alle groepen kunnen waarborgen. De digitale kloof mag deze waarborg niet in de weg staan.

Om de uitoefening van rechten te vergemakkelijken en te voorkomen dat rechten niet worden opgenomen, vraagt **Brupartners** om een studie naar de uitvoering van de automatisering van rechten te verrichten. Er moet worden geïnvesteerd om iedereen die in aanmerking komt voor een grondrecht of een sociale uitkering, in staat te stellen daarvan daadwerkelijk te genieten.

2.7 Crisiscontext

Aangezien de energieprijzen bijzonder volatiel zijn en zorgwekkende hoogten kunnen bereiken, is het belangrijk dat deze schommelingen niet verhinderen dat de Brusselaars zich naar behoren kunnen verwarmen. **Brupartners** roept de Brusselse regering derhalve op om haar doelstellingen inzake energiearmoede te verwezenlijken en maatregelen te nemen om acties in gang te zetten waarmee energiezeven tegen 2033 kunnen worden uitgebannen.

Gelet op de kostenongelijkheid die ontstaat tussen de aankoop van een nieuwe woning en de aankoop van een bestaande woning, herinnert **Brupartners** eraan dat hij in zijn advies⁸ had verzocht om de invoering van een gewestelijk systeem - in de vorm van een premie of een belastingvermindering - die worden toegekend op basis van de overlegging van facturen die wettelijk zijn opgesteld door een onderneming die vanuit fiscaal en sociaal oogpunt in orde is. Dit zou het mogelijk maken om enerzijds een deel van de BTW te compenseren ten gunste van iemand die een nieuw gebouw verwerft en om anderzijds zwartwerk bij renovaties uit te sluiten.

⁷ [A-2020-047-BRUPARTNERS](#)

⁸ [A-2016-071-ESR](#)

Een dergelijk systeem zou het voordeel hebben dat het een maximaal rendement ten gunste van de economische activiteiten en de tewerkstelling in Brussel oplevert. Een dergelijke voorziening zou in geval van verbetering van de energieprestaties ook op werken kunnen worden toegepast.

*
* *